

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 21 november 2023
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad

d.d.: 21 november 2023

aan: de delegaties

nr. vorig doc.: 15128/23

Betreft: Een sociale, groene en digitale transitie
- Conclusies van de Raad (21 november 2023)

Voor de delegaties gaan in de bijlage de conclusies van de Raad over een sociale, groene en digitale transitie, die de Raad in zijn 3985e zitting op 21 november 2023 heeft aangenomen.

Conclusies van de Raad over een sociale, groene en digitale transitie

1. De Raad herhaalt dat de Europese Unie en haar lidstaten zich committeren aan de Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling en de bijbehorende duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) als onze collectieve, universele en ondeelbare routekaart voor een duurzame en vreedzame toekomst. De Raad bevestigt voorts de in de Raadsconclusies van 27 juni 2023 over de EU halverwege de uitvoering van de Agenda 2030 gedane toezeggingen en de politieke verklaring van de SDG-top van 2023. In dit verband onderstreept de Raad het belang van de eerste vrijwillige evaluatie van de EU, die op 19 juli 2023 werd gepresenteerd tijdens het politiek forum op hoog niveau van de VN, als een concreet voorbeeld van de overtuigende inzet van de EU voor duurzame ontwikkeling, zowel binnen de EU, waar duurzame ontwikkeling het belangrijkste streven is van het EU-optreden, als in de rest van de wereld, waar de EU partnerlanden ondersteunt bij hun uitvoeringsinspanningen.
2. De Raad brengt de nieuwe Europese consensus inzake ontwikkeling in herinnering en wijst erop dat de EU en haar lidstaten een leidende rol spelen bij de coherente, alomvattende en doeltreffende uitvoering van alle drie de dimensies van de Agenda 2030 – economisch, sociaal en ecologisch – op evenwichtige en geïntegreerde wijze, met inachtneming van de leidende beginselen van participatie, transparantie en verantwoordingsplicht en de toezegging niemand aan zijn lot over te laten, en dit alles op basis van een mensenrechtengerichte benadering.
3. De Raad benadrukt dat de grote onzekerheid in de wereld en nieuwe geopolitieke krachten duurzame ontwikkeling momenteel in de weg staan. In onze sterk onderling verbonden mondiale samenleving leiden de klimaatcrisis en de ecologische noodsituatie, die verergerd worden door schokken en conflicten zoals de COVID-19-pandemie en Ruslands aanvalsoorlog tegen Oekraïne, tot een onstabiel geopolitiek landschap, grotere mondiale uitdagingen en meer kwetsbaarheid, met een merkbaar effect in ontwikkelingslanden. De Raad neemt met bezorgdheid nota van de bevindingen van het "Global Sustainable Development Report" (rapport inzake duurzame ontwikkeling in de wereld)¹ over de achteruitgang bij de SDG's en de terugval in de menselijke-ontwikkelingsindex, waardoor de internationale gemeenschap verder weg raakt van de verwezenlijking van de Agenda 2030 en duurzame en inclusieve transities worden bemoeilijkt.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdrgsdg2023>

4. De Raad erkent dat, in het door de Agenda 2030 voorgestelde kader, de groene en de digitale transitie bevorderlijk kunnen zijn voor de structurele veranderingen die nodig zijn om de SDG's en de doelen van de Klimaatovereenkomst van Parijs en het mondiaal biodiversiteitskader van Kunming-Montreal te verwezenlijken. Deze transities en hun onderlinge verbanden kunnen samen duurzame, eerlijke, inclusieve en concurrerende internationale consumptie- en productiemodellen creëren die mensgerichter, hulpbronnenefficiënter en milieuvriendelijker zijn, en zo een circulaire economie en natuurlijke oplossingen bevorderen, evenals connectiviteit, innovatie en economische transformatie. Als transitiebeleidsmaatregelen in alle sectoren op coherente wijze worden vormgegeven, rekening houdend met de belangen van partnerlanden, sociale overwegingen, vrijhandel, ondernemerschap en gunstig beleid voor bedrijfsontwikkeling, kunnen deze transities formele, fatsoenlijke en hoogwaardige banen met een hoge toegevoegde waarde creëren en gelijkheid, sociale inclusie en de uitbanning van armoede bevorderen.
5. De Raad wijst er in het bijzonder op dat de duurzame ontwikkeling onder druk komt te staan door de toenemende armoede en ongelijkheid binnen en tussen landen. Deze trend belemmert de economische stabiliteit en groene en inclusieve groei op lange termijn, heeft gevolgen voor de volksgezondheid, de voedsel- en voedingszekerheid, het onderwijs, de gendergelijkheid en de emancipatie van vrouwen en meisjes, tast de sociale cohesie aan, ondermijnt de institutionele legitimiteit en is schadelijk voor het milieu. Bovendien zijn ongelijkheid, armoede en sociale uitsluiting belangrijke aanjagers van sociale onrust, politieke instabiliteit en conflicten.
6. Om ervoor te zorgen dat niemand achterblijft, de voordelen van de groene en de digitale transitie te benutten en te zorgen voor rechtvaardigheid, duurzaamheid, veerkracht, transformatie en inclusiviteit bij deze transities, moet in samenwerking met partnerlanden een sterke en positieve sociale agenda worden ontwikkeld en bevorderd. De Raad benadrukt dat deze alomvattende aanpak, op basis van de sociale, de groene en de digitale transitie, overeenstemt met de waarden van de EU, erop gericht is de autonomie van de partnerlanden te vergroten en het EU-partnerschap toegevoegde waarde geeft.

7. Deze sociale agenda houdt met name in dat beleidsmaatregelen op onder meer het gebied van onderwijs – waaronder technisch en beroepsonderwijs en -opleiding –, gezondheid, fatsoenlijk werk, sociale bescherming en toegang tot hoogwaardige openbare basisvoorzieningen, met name water, sanitaire voorzieningen en hygiëne (WASH), moeten worden versterkt. Uitgangspunten voor de agenda zijn: een kader voor een rechtvaardige transitie voor iedereen, de uitbanning van armoede en vermindering van ongelijkheid, de bevordering van gendergelijkheid en emancipatie van vrouwen en meisjes, de participatie van jongeren en de emancipatie en inclusie van personen met een handicap. Deze sociale agenda zou ook uitgaan van beleidscoherentie, goed bestuur en een mensenrechtengerichte aanpak, en aandacht hebben voor beleidsmaatregelen die onbetaalde zorgtaken erkennen, verminderen en herverdelen, en betaalde zorgtaken belonen en in aanmerking nemen. De Raad herinnert aan de toezeggingen in de verordening tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking (NDICI) – Europa in de wereld om ten minste 20 % van de in het kader van het instrument gefinancierde officiële ontwikkelingshulp (ODA) te besteden aan sociale inclusie en menselijke ontwikkeling, en ervoor te zorgen dat bij ten minste 85 % van de nieuwe acties gendergelijkheid een belangrijke doelstelling is.
8. De sociale cohesie versterken en de toegang tot sociale basisvoorzieningen en sociale bescherming vergemakkelijken, vermindert armoede en ongelijkheid en kan wereldwijd nieuwe sociale contracten en sociale inclusie bevorderen. Het is daarom van cruciaal belang om de ontwikkeling van nationale socialebeschermingsstelsels voor alle leden van de samenleving te steunen, om zo maatschappelijke en economische kansen voor een rechtvaardige transitie te bevorderen en erop toe te zien dat niemand achterblijft, en hervormingen te ondersteunen die bijdragen aan doeltreffende, verantwoordingsplichtige en transparante instanties, inclusieve beleidsmaatregelen, goed bestuur, de rechtsstaat en toegang tot de rechter.
9. De Raad onderstreept dat het belangrijk is om SDG 10 "Dring ongelijkheid in en tussen landen terug" te verwezenlijken. De Raad benadrukt dat het monitoren van ongelijkheden en er verslag over uitbrengen van essentieel belang is. In dit verband is de Raad ingenomen met de ongelijkheidsindicator van de Europese Commissie en de beoordeling van de verdelings-effecten. De Raad beveelt voorts aan om de ongelijkheidsindicator zo breed mogelijk toe te passen, ook bij Team Europa-initiatieven en met betrekking tot de Global Gateway, en spoort de lidstaten aan deze indicator te gebruiken. Daarnaast benadrukt de Raad het belang van Team Europa-initiatieven om ongelijkheden weg te nemen (gelijkheidsvlaggenscheppen) en spoort de Raad de Commissie aan verdere initiatieven op dit gebied te bevorderen. De Raad wijst tevens opnieuw op het belang van de agenda voor betere regelgeving, met inbegrip van de regelgevingseffectbeoordelingen, om de beleidscoherentie voor ontwikkeling te vergroten.

10. De Raad herinnert eraan dat de EU bij alle SDG-gerelateerde initiatieven een mensenrechten-gerichte aanpak centraal wil stellen, met aandacht voor alle mensenrechten, zowel burgerrechten als culturele, economische, politieke of sociale rechten. De verwezenlijking van de mensenrechten draagt bij aan de vermindering van armoede en ongelijkheid en het halen van alle SDG's. De eerbiediging, bescherming en bevordering van de mensenrechten, met inbegrip van arbeidsrechten, en van de democratie en de rechtsstaat blijven vooropstaan.
11. De Raad onderstreept dat het belangrijk is om SDG 16 "Vrede, justitie en sterke publieke diensten" te verwezenlijken, aangezien duurzame ontwikkeling niet mogelijk is zonder de bevordering van vreedzame, veerkrachtige, eerlijke en inclusieve samenlevingen, toegang tot de rechter voor iedereen, en de opbouw van doeltreffende, verantwoordingsplichtige en transparante instanties. De Raad herinnert aan zijn conclusies van 19 mei 2017 over het operationeel maken van de koppeling tussen humanitaire en ontwikkelingshulp, waarin de Raad pleit voor een "berokken geen schade"-benadering en een meer contextgebonden en flexibele planning bij ontwikkelingsacties in fragiele en door conflicten geteisterde situaties.
12. De Raad spreekt nogmaals zijn steun uit voor de economie van het welzijn², een concept dat centraal staat in de Agenda 2030 en het "Beyond GDP"-initiatief (voorbij het bruto binnenlands product). Beide hanteren een niet-lineaire en multidimensionale visie op ontwikkeling waarbij niet enkel naar zuiver economische parameters wordt gekeken.
13. De Raad bevestigt dat de EU zeer veel waarde hecht aan een mondig maatschappelijk middenveld, waaronder vrouwenrechtenorganisaties en feministische bewegingen, organisaties die opkomen voor kinderrechten en de rechten van personen met een handicap, mensenrechtenverdedigers en sociale partners, en aan een gunstig en toegankelijk klimaat voor het maatschappelijk middenveld. Hij benadrukt het belang van steun aan partnerlanden bij het versterken van democratische processen, de sociale dialoog en verantwoordings-systemen. Hij benadrukt dat aan maatschappelijke organisaties capaciteitsondersteuning moet worden geboden om te kunnen bijdragen aan de verwezenlijking van de Agenda 2030, als zelfstandige actoren van goed bestuur en ontwikkeling, en dat het maatschappelijk middenveld moet deelnemen aan het beleid en de besluitvorming.

² Conclusies van de Raad over de economie van het welzijn (PB C 400 van 26.11.2019, blz. 9, ST 13432/19).

14. De Raad benadrukt het belang van de agenda voor doeltreffende ontwikkelingshulp en wijst erop dat de sociale, de groene en de digitale transitie substantiële en duurzame financiering vereisen. In lijn met de actieagenda van Addis Abeba wijst de Raad op het volgende:
- a. Officiële ontwikkelingshulp komt, samen met andere financieringsbronnen, duurzame en inclusieve groei op lange termijn ten goede en blijft een zeer belangrijke bron van financiering en deskundigheid voor partnerlanden. Officiële ontwikkelingshulp is betrouwbaar en een katalysator voor transformatieve ontwikkelingsprocessen en het halen van de SDG's, en maakt het mogelijk nationale en internationale middelen te mobiliseren uit openbare en particuliere bronnen.
 - b. De EU helpt partnerlanden hun overheidsfinanciën beter te beheren, met bijzondere aandacht voor het mobiliseren van binnenlandse middelen. De EU pleit voor een transformatieve benadering van het beheer van de overheidsfinanciën waarbij de onderliggende oorzaken van ongelijkheid ten aanzien van gender en personen met een handicap worden aangepakt, door dit nauw te koppelen aan de vormgeving en uitvoering van beleid inzake sociale bescherming. Om binnenlandse middelen beter te mobiliseren zijn zowel begrotingsruimte als efficiënte en progressieve belastingstelsels nodig. Daarnaast moet de binnenlandse en internationale samenwerking in de strijd tegen belastingontduiking en illegale geldstromen worden opgevoerd.
 - c. Het is van essentieel belang dat de particuliere sector meer investeert om de duurzame ontwikkeling van partnerlanden te ondersteunen, hetgeen gepropageerd wordt in de Global Gateway-strategie, zonder het beginsel van eigen inbreng uit het oog te verliezen. Om particuliere financiering aan te trekken voor duurzame langetermijnprojecten van hoge kwaliteit is het van cruciaal belang om te investeren in menselijke ontwikkeling en capaciteitsopbouw, nationale en internationale financiële stelsels stabiel te maken, duurzaamheidsgerelateerde financieringsinstrumenten zoals groene obligaties te bevorderen, de interoperabiliteit van duurzame financieringskaders en -normen te waarborgen en te zorgen voor passende EU-regelgevingskaders en, in voorkomend geval, mechanismen ter verlaging van de risico's. Multilaterale ontwikkelingsbanken en andere ontwikkelingsfondsen spelen een sleutelrol bij het losmaken van particuliere financiering om het halen van de SDG's op grote schaal te ondersteunen.

15. De Raad verzoekt de Commissie, de hoge vertegenwoordiger en de lidstaten om overeenkomstig hun respectieve bevoegdheden:
- a. de Team Europa-respons voor menselijke ontwikkeling in partnerlanden te versterken en zichtbaarder te maken, met name door in te zetten op een gezamenlijke visie en ter plekke bezoeken op hoog niveau te organiseren. Deze steun moet in de eerste plaats gericht zijn op gendergelijkheid, het genot van mensenrechten door vrouwen en meisjes, jongeren en personen in kwetsbare situaties, zoals degenen die in armoede leven, kinderen en personen met een handicap, en op degenen die de gevolgen van klimaatverandering ondervinden;
 - b. de samenwerking met partnerlanden te versterken en verbeteren om op alle niveaus inclusieve, representatieve, transparante en verantwoordingsplichtige overheidsinstellingen te waarborgen die goed bestuur en vertrouwen tussen burgers en instanties bevorderen om lokale inbreng en verantwoordelijkheid tot stand te brengen en de volledige, gelijke en betekenisvolle participatie van burgers en maatschappelijke organisaties in besluitvormingsprocessen te bevorderen. Verstandig economisch beleid en democratische en transparante instanties voor de mobilisering van binnenlandse middelen, en particuliere investeringen zijn in dit verband van cruciaal belang;
 - c. sterk de nadruk te blijven leggen op het ondersteunen van partnerlanden bij het ontwerpen, verbeteren en uitvoeren van inclusieve, adaptieve en universeel toegankelijke socialebeschermingsstelsels en -maatregelen. Deze stelsels en maatregelen moeten een sociaal vangnet omvatten dat mensen bescherming biedt en weerbaarder maakt, duurzame en groene besluiten en investeringen stimuleren en actief de ontwikkeling van vaardigheden en de toegang tot nieuwe fatsoenlijke arbeidskansen mogelijk maken;
 - d. volledig en doeltreffend gebruik te maken van alle instrumenten waarover zij beschikken om rechtvaardige transities te bevorderen, waaronder de Global Accelerator van de VN en de IAO-richtsnoeren voor een rechtvaardige transitie naar ecologisch duurzame economieën en samenlevingen voor iedereen, volgens de Team Europa-aanpak;
 - e. het volledige potentieel van de Europese financiële architectuur te benutten om de uitvoering van de Agenda 2030 te versnellen en kwetsbare economieën te ondersteunen, en om hun bevolking uit de armoede te tillen en de planeet te beschermen, zoals verklaard tijdens de top van Parijs voor een nieuw mondiaal financieel pact.